

ARTO O. SALONEN & MARIA JOUTSENVIRTA

Vauraus ja sivistys yltäkylläisyyden ajan jälkeen

Vauhditamme keskustelua hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuudesta kysymällä, millainen on sivistyksen ja vaurauden luonne yhteiskunnassa, jonka tärkein tavoite ei enää ole äärimmäisestä köyhyydestä vapautuminen ja jossa teknologia murtaa ihmisten, yhteiskunnan ja talouden toimintaa. Kohdistamme huomion erityisesti suomalaisen hyvinvointiyhteiskuntaan, mutta monet asiat pätevät myös muihin pitkälle teollistuneisiin yhteiskuntiin. Perustamme tarkastelun Ronald Inglehartin (1977) ja Shalom H. Schwartzin (1992) empiirisesti koeteltuihin arvoteorioihin. Niiden mukaan elintason parantuminen aineellisen vaurastumisen myötä antaa kansalaisille yhä paremmat mahdollisuudet siirtyä aineellisen hyvän maksimoinnista elämän merkityksellisyyden voimistamiseen. Hyödyn-

nämme utooppista ajattelua, jonka avulla on mahdollista tunnistaa toivoa herättäviä keinoja yhä monimutkaisempien ekologisten, taloudellisten ja sosiaalisten kysymysten ratkomisessa. Kuvailemme 2050-luvulle ajoittuvan tulevaisuusnäkökuvan, jossa etäännyttämme vallalla olevia, usein itsestään selvinä pidettyjä asiantiloja. Osoitamme, että vaurauden ja sivistyksen laajempi tarkastelu antaa välineitä tunnistaa edistyksen kovaa ydintä. Näin saadaan uusia mahdollisuuksia kirkastaa kasvatuksen ja koulutuksen sivistystehtävää.

Avainsanat: materiaaliset arvot, jälkimateriaaliset arvot, sivistys, vauraus, hyvinvointi, kestävä kehitys

Aikuiskasvatus 38 (2), 84

ARTO O. SALONEN & MARIA JOUTSENVIRTA

Wealth and culture after the age of abundance

We aim to stimulate discussion about the future of affluent society. We ask what the nature of culture and wealth is in society, the key objective of which is no longer to free people from extreme poverty. We particularly focus attention on Finnish affluent society, but many issues also apply to other industrialised societies. We base our examination on Ronald Inglehart's (1977) and Shalom H. Schwartz's (1992) value theories. According to them, an improvement in the standard of living through material prosperity provides citizens with increasing opportunities to move from the maximisation of the material good to the strengthening of the meaning in life. We utilise utopian thought which makes possible to identify thinkable and inspir-

ing means to resolve increasingly complex ecological, economic and social challenges. We portray a view of the future of the 2050s, through which we distance ourselves from the prevalent state of affairs often considered self-evident. We demonstrate that broader examination of prosperity and culture enables us to recognise the heart of progress. This offers new opportunities to clarify the cultural function of pedagogy and education.

Keywords: abundance, material values, post-material values, culture, prosperity, affluence, education, sustainable development

Aikuiskasvatus 38 (2), 84

MIKKO ROSENBERG

Keho, halu ja tunnustus kulutuksessa – Oudoksumalla kestävämpään tulevaisuuteen

Nykyisenlaisen kulutuskulttuurin seuraus on vääjämätön ekologinen rapautuminen. Ihmisten halu kuluttaa ja toteuttaa itseään pitää yllä kehityskulkua. Kriittisen pedagogiikan monitieteisestä teoriaperinteestä käsin tarkastelen kuluttavaa haluamista, joka osaltaan pitää yllä patologista kulutuskäyttäytymistä. Jotta ymmärrämme toimintaamme nykyistä paremmin, on ensin tutkailtava sitä, mitä haluaminen pitää sisällään. On hankala rajata keinotekoisia muualta omaksuttuja haluja ja luonnollisia haluja, koska elämässä koettu on sidoksissa ympäristöön ja kehoon. Halut kasvavat arkisissa kohtaamisissa, kun opimme, mitä muut haluavat tavoitella. Halut ilmentävät inhimillisen olemisen

henkilökohtaisuutta ja intersubjektiivisuutta. Henkilökohtainen keho haluaa kokea olevansa turvassa ja yhteydessä toisiin. Kulutushalujen toteuttaminen ja ylläpitäminen rapauttavat ekologisesti, sosiaalisesti ja poliittisesti globaalisti. Kasvatustieteen haaste on löytää välineitä muodostaa nykyistä kestävämpää haluamista. Oudoksuva kasvatusta luo edellytyksiä nähdä normaalisti koettu kulutuskulttuuri tuoreessa valossa.

Asiasanat: kriittinen pedagogiikka, halu, kestävä kehitys, kulutuskulttuuri, queer

Aikuiskasvatus 38 (2), 102

MIKKO ROSENBERG

The body, desire and recognition in consumption – A more sustainable future by considering things as odd

The consequence of modern consumption culture is inevitable ecological deterioration. Human desire to consume and to fulfill oneself maintains this progression. From the multidisciplinary theoretical tradition of critical pedagogy, I examine the pathological desire to consume. To better understand how we behave, we must first deconstruct desire. It is difficult to make a difference between artificial and real desires because they all seem real in the world of embodied experience. Desires develop in everyday encounters, when we learn what others want to pursue. Desires reflect the individual and intersubjective nature of human existence.

At the same time body desires to be safe and interconnected with other. The materialization and upholding of consumer desires deteriorate ecologically, socially and politically on a global scale. In this framework the challenge for pedagogy is to foster more sustainable desiring. The queer pedagogy challenges the normality of consumer culture by questioning its absurd nature.

Keywords: critical pedagogy, desire, sustainable development, consumption culture, queer

Aikuiskasvatus 38 (2), 102

Ohjausta osallisuuteen? Sosiaalinen ja poliittinen osallisuus ammattiin opiskelevien nuorten arjessa

Analysoimme ensimmäisen vuoden ammattiopiskelijoiden kokemuksia sosiaalisesta ja poliittisesta osallisuudesta ryhmähaastatteluiden pohjalta. Analyysiin olemme ottaneet vaikutteita Charles Cooleyn peiliminän teoriasta ja sekä Axel Honnethin tunnustuksen teoriasta, joiden näkökulmasta osallisuus syntyy arjen lähiyhteisöjen vuorovaikutuksessa. Analyysimme perusteella sosiaalinen osallisuus, eli kuulumisen kokemukset arjen lähiyhteisöihin, on ammattiopiskelijoille tuttua ja miellyttävää. Poliittinen osallisuus ainakin edustuksellisten järjestelmien ja päätöksiä tekevien poliitikkojen muodossa taas koetaan etäiseksi ja vieraaksi, jolloin sosiaalinen ja poliittinen osallisuus muodostavat ammattiin opiskeleville kaksi erilaista vuorovaikutuskenttää. Opiskelijoiden sosiaalinen ja

poliittinen osallisuus eivät 2010-luvun yhteiskunnassa synny itsestään vaan ne vaativat aktiivista ohjaamista. Analyysimme osoittaa osallisuuden kahtalaisuuden: Yhtäältä se on resurssi, jonka varassa toimijat osallistuvat yhteisöjen toimintaan ja luottavat siihen, että siitä koituu heille hyvää. Toisaalta osallisuus on prosessi, jossa toimivat voivat harjoitella ja vahvistaa osallistumisen valmiuksia ja luottamuksen kokemusta.

Asiasanat: ammatillinen koulutus; kvalitatiivinen tutkimus; ohjaus; osallisuus; poliittinen osallistuminen; sosiaaliset suhteet

Aikuiskasvatus 38 (2), 112

Vauraus ja sivistys yltäkylläisyyden ajan jälkeen

We analyse first-year vocational students' experiences of social and political participation based on focus group interviews. For the analysis, we have taken influences of Charles Cooley's looking-glass self theory and Axel Honneth's theory of recognition. In their perspective, the conditions of participation are created in interaction with everyday communities. Based on our analysis, social participation, i.e. experiences of belonging to everyday groups and communities, is familiar to and pleasant for vocational students. Political participation, at least in the form of political decision-making and representative democracy, is considered distant and strange. Thus social and political participation form two different fields of interaction for vocational students. In the society of the 2010s, the social and political participation of students is not self-gen-

erating and requires active guidance. Hence our analysis demonstrates the duality of participation. On the one hand, it is a resource by which actors participate in social and community activities and trust that it will be good for them. On the other hand, participation is a process in which actors can practise and strengthen their participatory skills and experiences of trust.

Keywords: vocational education and training, qualitative research, guidance, participation, political participation, social relations ja aakkosjärjestyksessä: guidance; participation; political participation; qualitative research; social relations; vocational education and training

Aikuiskasvatus 38 (2), 112